

DALEKOŚĆ (52) *sb f*

Wszystkie samogłoski jasne.

sg N dalekość (17). ◇ *G* dalekości (9). ◇ *D* dalekości (1). ◇ *A* dalekość (18). ◇ *I* dalekością (2).
◇ *L* dalekości (5).

Sł stp notuje, Cn s.v. dal, Linde bez cytatu.

1. O stosunku przestrzennym (49) :

a. Oddalenie, odległość (22) :

dalekość czego (9): *A* nyemogła mi tak wyelka odchłań mokrego żywyoła (to yeft morzá) á dálekość żyem ífukánya drogyey perły zábrońić *KromRozm III* O3v; dálekość kráiu potrzebowała: áby Papież íwego miał w Grecyey namieftníká *SkarŻyw* 319. *Cf Wyrażenie przyimkowe.*

dalekość do czego (2): Piśáli też o nim drudzy iákoby fie wpuśczał w morze w skłáney íkrzyni [...] álbo látác s ptaki pod obłoki chcąc wiedzyeć dálekość do niebá *BielKron* 127; *Mqcz* 441a.

dalekość od czego (3): ZIemiá iefth w pośrzodku okręgów niebieskich/ iáko punkcik w cerklowánym kołku/ w iednoítháyney dálekości od niebá ze wízytkich ítron Boską íprawą poítánowioná *BielKron* 263; Quincunx dicitur, gdy która rzecz yedná od drugiey bywa rozśádzona/ Íż gdziekolwiek poyzrzyfz albo wdluż albo w przecz álbo tefz ná ukos wízędzie fie yednakie rzeczy wkázuyą w yednáki dálekości od fiebie íą. *Mqcz* 342b. *Cf Wyrażenie.*

Wyrażenie: »w rownej dalekości od siebie będący« = *równoległy* (1): *Parallelus* [...] *Sunt enim Lineae seu circuli aequae distantes, Liniye cirkle á krefy w równey dálekości od fiebie będący Páráleli zwáne.* *Mqcz* 277a.

Wyrażenie przyimkowe: »prze(z) dalekość [czego]« = *z powodu dużej odległości* (8): prze dalekoscz miefcza kv tim pretkym odmiennoscziám rzeczy rada. zadna ystha. a potrzebna wczas bicz przinyesyona niemoze *LibLeg* 11/41; *A* to fie wízytko dzyeie przez dálekość íłóńcá/ *Ze* ich íkápó dochodzą ty iego gorácá. *RejWiz* 151; *UstPraw* K2v; *SkarJedn* 139, 310; *Z* *A* prośbą żemie Siérádzkiéy Połłów/ y zá vciążeniem ízláchty onéy żemie/ prze dálekość Grodu vftáwiamy: íż Gród w Piotrkowie ma bydź: w którym wízyftkie íprawy wáżné bydź máią *SarnStat* 540, 485, 983.

α. Odległość (określona), odstęp; intercapedo, stadium *Mqcz* [w tym: między czym (4)] (7) : *Intercapedo*, Dálekość między czym. *Mqcz* 35b; *Interscalmium*, Mieyfcá á dálekość między dwiema wiosłomá v wielkich łódzy/ też mieyfcá między dwiema kóniomá/ przeworá. *Mqcz* 173a; *Stadium*, Dálekość íto pięć y dwádzieściá kroków w íobie ofięgáyęca. *Mqcz* 411d; *Intervenium*, Dálekość między żyłami ziemnemi. *Mqcz* 479b.

W objaśnieniach terminów kosmograficznych; strefa; aer, clima, plaga *Mqcz* (3): *Aer*, Powietrze/ to yeft/ dálekość albo rowność miedzi Niebem á Ziemią/ miedzi cztermi żywioły yeden. *Mqcz* 4d; *Clima* [...] *Plagá* álbo dálekość ná niebie álbo też ná ziemi. *Coelum dividitur in Climata.* *Mqcz* 57b, 302c.

b. Długość; longinquitas *Mqcz, Calep, Cn; longinquum Cn* (27) : Každy íłopień ma dálekości íwey iákoby piętnáście mil Niemieckich. *BielKron* 263; *Longinquitas*, Dálekość/ Długość. *Mqcz* 197b; *Calep* 612b.

dalekość czego (14): A tak według dalekości tych łopniow śnádnie być może ziemiá rozmierzóná ná mile *BielKron* 263; *SkarJedn* 302; *StryjKron* 552; ZA prośbą połów ziemie Zákrocymfkiéy/ folgując dalekości przyiázdu pewnych Páráfiy [*postanawiamy*] *SarnStat* 739. Cf »dalekość drogi«.

Wyrażenie: »dalekość drogi« [*w tym: dla dalekości drogi* (2), *prze dalekość drogi* (5)] (10): Niebączyla krolewna niebiełká ośtrościj/ albo dalekościj drogi *OpecŻyw* 10v; przes myą wlkazvyą Vafzey Ce M. yłz gdi szamy prze dalekościz drogy [...] nyemogly themv dołycz vczynycz nacz ye V. Ce M. włyzywacz raczil *LibLeg* 7/31 v; *RejPos* 182; [*ludzie*] będąc dalekością drogi [*de viae longinquitate*] łpracowani/ nietákby byli łpořobni do potrzeb woiennych. *ModrzBaz* 125v; *SkarJedn* 309; Ku tey łprawie był też połłan od Papieżá Legat [...] ále iż dla dalekości drogi omiełzkał/ iednák do Kráková przyiechawłzy [...] inłze połelłtwo łprawował *StryjKron* 722, 71; *SarnStat* 32, 614, 1151.

a. *W geometrii: długość odcinka, prostej* (10) : Niech będzie dalekość od a. do b. którą chcełz zmierzyc *GrzepGeom* P3, P3v [2 r.], P4.

Zwrot: »zmierzyć dalekość; mierzenie dalekości; dalekość zmierzona« [*szyk zmienny*] (3; 2; 1): widłzi mi łye dołyc byćdzie [...] vmiēc to co łye tu nápiłáło/ [...] o mierzániu wyłokości j dalekości *GrzepGeom* B3; moželz téz y dalekość zmierzyc łalką *GrzepGeom* P3, A, H3, N2v, Ov.

Szereg: »wysokość (albo) dalekość, (albo i) głębokość« (3): przyłtápię do tego/ iáko Wyłokość/ áłbo Dálekość áłbo Głębokość iáka ma być zmierzóná. *GrzepGeom* H3; O mierzániu Wyłokości/ Dálekości/ y Głębokości. *GrzepGeom* N2v, B3.

2. *O stosunku czasowym* (1) : Intervallum, Włzelaká dalekość/ czás/ chwilá miedzi czym. *Mqcz* 475a.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (2) : Distantia, Dálekość/ rozność. *Mqcz* 419a, 457a.

Synonimy: **1. a.** oddalenie, odległość; **b.** długość.

Cf **DALA**, [**DALECZE**]